

Király László beszélget Reményi Krisztinával, az újonnan megnyílt Brüsszeli Kulturális Intézet igazgatónőjével

Brüsszel,
2004.,
december
19.

2004. december 15-én Hiller István kulturális miniszter avatta fel a Magyar Kulturális Intézetet Brüsszelben. A magyar művelődés újabb nyugati intézménye rendkívül előnyös helyen, a belga főváros centrumában kapott helyet. A megnyitón, amelyen részt vett a belga miniszterelnök, a holland, luxemburgi és a természetesen a magyar nagykövet is, egy belga jazz trió szórakoztatta a szép számban összegyűlt közönséget. Majd a fiatal és tehetségeses, több nemzetközi versenyt nyert hazai kamarazenei társulás, az Accord vonósnégyes játszott. Mozart egy műve mellett Fekete Gyulának, a középgeneráció egyik jelentős zeneszerzőjének kvartettje is elhangzott. Ezután Cakó Ferenc A róka és a holló című animációs filmje került közönség elé. Néhány nappal ezután kértem az intézet igazgatónőjét, Reményi Krisztinát, hogy lapunknak vázolja terveit, elképzeléseit.

Reményi Krisztina: Nyugaton ma nyitottak a kortárs magyar kultúrára, úgy a képzőművészet, mint a néptánc, mind a world music vonatkozásában. De a kortárs zene iránt is van érdeklődés, tehát azt szeretném, ha a magyar művészet progresszív vonulata mutatkozna meg itt Brüsszelben. Aligha vagyunk tudatában, mennyi jó együttesünk, művészünk van, akik európai színvonal mércéjével is megállják a helyüket. Szerintem intézményünknek abszolút progresszívnek kell lennie, és meg kell találni a kapcsolatot az itteni közönséghez, amelyen keresztül be tudunk kapcsolódni az ország kulturális vérkeringésébe.

Király László: Úgy érzem, hogy az Európai Unióban a jövő a régióké. A magyar művészet rossz beidegződésként általában a budapesti művészetet szokta jelenteni. Nem gondol-e arra, hogy a megyéknek, régióknak, vidéki szellemi központoknak a produktumait is be kellene mutatni a nyugati közönségnek?

R.K. : Három évvel ezelőtt a franciaországi magyar évet szerveztem Párizsban, és jól tudom, hogy a Dunántúlnak nagyon jó kapcsolata van a Loire-vidékkel. Tehát én azt

gondolom, hogy egy ilyen magyar háznak valóban közvetítő szerepének kell lennie. Arra törekszünk, hogy megtaláljuk azokat a testvérvárosi lehetőségeket, régiós kapcsolatokat, amelyekből kiderül: egy, itt nem „vidékként” aposztrofált régió bármilyen területen összejöhet egy másik régióval. Én Franciaországban már láttam, hogy ez működik. Azt gondolom, azt a bizonyos „dunántúli kapcsolatrendszer” nyugodtan át lehet forgatni Belgiumra. Most a holland év kapcsán láttam, hogy rendkívül nagy az érdeklődés hazánk iránt. Hollandiában sincs vidék, ott is régiós kapcsolatok vannak. Érdekes módon „hálózatban” dolgoznak. Tehát akkor vesznek meg csak egy előadást, vagy kiállítás, ha az összes többi város is érdeklődik iránta. Így tudnak nagyobb hatást elérni, és anyagilag is így kifizetődőbb: kevesebb ráfordítással több helyszínen több mű, több produkció fordul meg. Ezen a téren kell nekünk is partnereket találni. Én ismerem például a veszprémi Mendelsohn- kamarazenekart, tudom, hogy Pécsen micsoda fantasztikus kulturális élet van, Szombathelyen ott a Bartók-fesztivál, aminek szervezésében néhányszor részt vettem. De említhetem a soproni régizene fesztivált, ahol sok holland, flamand művész is fellép. Tehát ezekre a lehetőségekre, kapcsolódási pontokra nekünk is figyelni kell, s adott esetben éppen ezek bemutatásával tudunk új színeket hozni a magyar kulturális képbe.

K.L. : Az intézet ugyan Brüsszelben működik, de nem csak a belga, hanem holland és luxemburgi közönség vonzáskörét is érinti. A holland és luxemburgi nagykövet jelenléte is hangsúlyozta ezt.

R. K.: Igen. Visszatérve a hollandiai magyar évre: olyan jelentős kapcsolatrendszer jött létre, olyan új lehetőségek kerültek felszínre ez alatt, melyeket – úgy gondoltuk – nem szabad veszni hagyni, hanem ki kell használni. Az új intézet létrehozásakor elgondolásunk az volt, hogy kulturális közvetítő szerepünket tágabb körben próbáljuk érvényesíteni. Itt van például Flandria, kiváló lehetőségeket kínál, és becsülik a magyarokat.

Brüsszeli csipke-épület a Grande Place-en azaz a Fötéren

Én sem voltam felkészülve arra, hogy a megnyitón ilyen nagy tömeg jelenik meg. Kétszer annyian jöttek, mint amennyire számítottunk: nem volt elég hely a ruhatárban, szinte egymás lábát tapostuk... Ez is jelzi, hogy felfokozott várakozás van kultúránk iránt, és ezt ki kell elégíteni. A flamand-holland világ eléggé tájékozott a magyar viszonyokról, mert hosszú időt töltenek nálunk a már visszatérő nyaralók. Ez az ismeret jó alap, ezt kell „aprópénzre váltani”. El tudok képzelni egy olyan régiós együttműködést, mint ami a Pannon Tükröt is jellemzi ott, Zalában, a „határok ölelésében”. Nem mindig csak Ausztriára kell tekinteni, ami persze kézenfekvő és természetes. Belgium sokkal inkább a mi méreteinkre hasonlít, gondjaink, problémáink is hasonlóak. Ez is segítheti a kölcsönös megértést.

K. L. : Vannak-e tehát olyan elképzelései az intézetnek – szerencsétlen kifejezéssel élve - , amelyek a vidéken születő költészet, képzőművészet bemutatását céloznák...Hisz egy francia vagy angol nyelvű antológia, kötet közelebb hozná a két ország nem fővárosban élő irodalmárait ezen a téren is. A képzőművészet helyzete egyszerűbb: a képeket és szobrokat könnyebb elhelyezni, és a befogadásnak sincs nyelvi akadály.

R.K.: Intézetünk nyitott minden értelmes kezdeményezésre. Kiállítóterünk első rangú, de a zenei események és irodalmi estek rendezésére is jók a lehetőségeink. És miért ne adnánk a magyar vidék művészetének, kultúrájának is bemutatkozási lehetőséget? A magam részéről számos vidéki várossal vagyok kapcsolatban, s mindegyik szóba jöhet nálunk értékes „kínálatával”...

Hiller István miniszter a bejáratnál

K. L. : A határon túli, nyugati magyarság művészete kap-e lehetőséget brüsszeli bemutatkozásra?

R. K. : A Magyar Ház nyitó ünnepségét táncházzal fejeztük be. Ezen a kárpátaljai és erdélyi táncosok is felléptek. Akik a táncokat járták, azok belgiami itt tanuló, dolgozó magyar vagy belga fiatalok voltak, akik már ismerik ezt a kultúrát. Tehát vannak érintkezési, kapcsolódási pontok. És erre lehet építeni.

K. L. : Milyen konkrét tervek, programok valósulnak meg a közeljövőben?

R. K. : Az intézet szervezését 2004 augusztus végén kezdtem igazából. Ez nagyon kemény munka volt: engedélyeztetések, jogi egyeztetések, közbeszerzések, az önkormányzatoknál különböző programok bejelentése – tehát igencsak le voltunk kötve. De azért elmondok néhány olyan dolgot, amire gondoltunk. Én minden évben szoktam szervezni január 21-én, A Magyar Kultúra Napján egy kortárs zenei estet, itt is szeretnénk ezt hagyományt folytatni. Nagyon jó a vetítőtermünk, folyamatosan játszunk magyar filmeket, olyanokat,

amelyek eddig nem jutottak el a belga közönséghez. Jó a hírünk, mivel néhány film a belga TV-nél díjnyertes lett. (Pl. Mudruczó Kornél egy filmje nemrég.) A filmeket angol feliratozással vetítjük, a nézők többségének ez nem okoz nehézséget.

Január 25-ig volt látható André Kertész fotókiállítása, melyet azért tartottunk fontosnak megrendezni, mivel a francia kulturális vonatkozások kapcsolódnak Vallóniához. A nagy érdeklődés igazolta elképzelésünket. A kortárs képzőművészet terén most keressük, hogy kik azok a párhuzamosan alkotó művészek (belgák és magyarok), akik egymást erősítve nálunk bemutatásra kerülhetnek. Ebben egész Magyarországra számítok, nem biztos, hogy Budapest lesz a kizárólagos tájékozódási pont. Februártól már lesz ilyen kiállításunk, amely a különbözőségek, illetve az egyezések felmutatásával érzékelteti a magyar képzőművészet jellegzetességeit. A jazz-estek szintén programunk részei, hiszen Brüsszelben és az országban komoly jazz-élet van. A magyar kortárs táncművészet otthon csak szűk bemutatkozási lehetőséget kap, Belgiumban viszont erős ez az irányzat. A magyar és belga együttesek kölcsönös bemutatkozása talán jót tesz ennek a műfajnak.

Fötéri ház, közel a Magyar Intézethez

K.L.: Számos olyan nagy nevű művész élt és él, dolgozik ma is a nagyvilágban, akiről a nyugati közönség nem tudja, hogy magyar származású. Van-e olyan terve a Magyar Háznak, hogy ezeket bemutatva, tudatosítja a belga közönségben ezt a kapcsolatot.

R.K. : Korda Sándornak van egy – Jókai Aranyemberéből készült 60 perces néma filmje, amit még Magyarországon forgatott. Például ennek a vetítését tervezzük. A Magyar Fotográfiai Intézetben sok olyan felvétel van, amit – később nemzetközi hírnévre szert tett – fotóművészek készítettek. Mint Brassai vagy Robert Capa. André Kertész kiállítására is az ő otthon készült fotóit hoztuk el. Azt gondolom, hogy számon kell tartanunk valamennyit, ők a mi elszakadt „követeink”, s a magyar „védjegy” tudatosítása kötelességünk. Annak is örülök – visszatérve a zenére - , hogy Eötvös Péter az idén itt, Brüsszelben lesz vendégkarmester. Az ő neve is erősíteni fogja a magyar-belga kulturális kapcsolatokat.

Az épület – a Magyar Kulturális Intézet – tehát áll, s én úgy gondolom, hogy nekünk innen kell elvégezni azt a szervezőmunkát, ami kultúránkat ismertebbé teszi ebben a térségben. (Az, hogy Kurtág György szerzői estjét rendezték meg a brüsszeli rádió hangverseny termében decemberben, egy kicsit nekünk is köszönhető.) De ami fontos: új, a korábbinál kedvezőbb helyzetben vagyunk, s rajtunk múlik, miként tudunk élni a fölkínálkozó lehetőségekkel. Miként tudjuk „tálalni” a nyitott, érdeklődő belga, holland, luxemburgi közönségnek a sok színű magyar kultúrát...